УДК 81’25

ЗНИЖЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОСТІ В ПЕРЕКЛАДАХ ПАМФЛЕТІВ Я.ГАЛАНА ІСПАНСЬКОЮ МОВОЮ

Юндіна О.В., ад’юнкт

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена висвітленню проблеми нейтралізації експресивного забарвлення україномовних памфлетів Я.Галана в перекладі іспанською мовою.

Ключові слова: переклад, нейтралізація експресивності, памфлет Я. Галана

Юндина Е.В. СНИЖЕНИЕ ЭКСПРЕССИВНОСТИ В ПЕРЕВОДЕ ПАМФЛЕТОВ Я.ГАЛАНА НА ИСПАНСКИЙ ЯЗЫК / Военный институт Киевского национального университета имени Тараса Шевченко, Украина

Статья посвящена изучению проблемы снижения экспрессивного наполнения украиноязычных памфлетов Я. Галана в переводе на испанский язык.

Ключевые слова: перевод, нейтрализация экспрессивности, памфлет Я.Галана

Yundina E.V. DECLINE OF EXPRESSIVITY IN TRANSLATING OF PAMPHLETS OF YA.GALANA INTO SPANISH LANGUAGE / Military institute of the Kievan national university of the name of Taras Shevchenko, Ukrain

The article deals with the problem of expressive neutralization of Ukrainian-language pamphlets in Spanish translation.

Key words: translation, neutralization of expressivity, pamphlet of Y.Galan

Актуальність обраної теми зумовлюється кількома чинниками. По-перше, у перекладознавстві активно розвивається дослідження жанрових проблем перекладу. По-друге, посилюється інтерес до ідіостилю автора оригіналу та проблем його відтворення в перекладі. По-третє, зберігає свою актуальність дослідження універсалій перекладу; одна з них - це нейтралізація виразності тексту в перекладі.

Надзвичайно багатим емпіричним матеріалом для дослідження перекладу під кутом зору усіх трьох вищезазначених проблем є паралельні тексти памфлетів Ярослава Галана українською та іспанською мовами. Яскравість особистості Ярослава Галана, видатного українського радянського письменника та публіциста, привертала увагу письменників і науковців свого часу (В.Бєляєв, С.Зубков, А.Йолкін та ін.). Його літературні твори на предмет особливостей індивідуального стилю в літературознавчому аспекті досліджували Ю.Мельничук, К.М. Млинченко, П.Д. Малий, Б.Буряк. У мовознавчому аспекті «високу мовну культуру» [15, 278] Я.Галана досліджувала С.С. Дідик у дисертаційній роботі «Мова памфлетів Ярослава Галана» [15, 279]. Авторка дослідила лексику та фразеологію, а також стилістичні засоби, що використовує Я.Галан у памфлетах.

Під час відрядження до Нюрнберга в 1945 році, куди Я.Галан поїхав для висвітлення судового процесу над групою нацистських військових злочинців, він отримав «дуже відповідальне і надзвичайно важке» завдання, а саме «дати читачеві новий, цікавий і повчальний матеріал» [5, 475]. Саме жанр памфлета дав автору широкі можливості для реалізації тих завдань, які він ставив перед собою: викривати підступність фашизму, виставляти підсудних на посміховище, викликати зневагу й ненависть до них.[15, 87]. У 1976 році вийшла друком збірка памфлетів Я.Галана під назвою «Reportajes de Nuremberg», яку переклав іспанською мовою Рафаель Естрела. Памфлети, які Я.Галан писав як репортажі з нюрнберзького процесу, зазнали у перекладі помітної нейтралізації іронії та сарказму, що характерні для оригінальних текстів. Треба зазначити, що пафос звеличування та зневажання в період після закінчення Другої світової війни є цілком зрозумілим.

Метою нашого дослідження є визначення трансформацій, що призводять до зниження експресивності в перекладі памфлетів Я.Галана іспанською мовою. Новизну дослідження складає проведення порівняльного перекладознавчого аналізу зазначених памфлетів під кутом зору індивідуального стиля та жанрових ознак.

Жанр памфлет призначений для висміювання або засудження суспільного явища чи особи. Памфлети зазвичай мають негативне наповнення, що спрямоване на викриття порочності в суспільстві на прикладі конкретної людини. На фоні викладення інформаційного повідомлення, опису фактів, автор висловлює своє особисте ставлення, власні почуття, чим прагне вплинути на емоції читача. На відміну від художніх творів, у памфлетах виражається конкретна, зазвичай негативна оцінка подій, вчинків або явищ [16, 280]. Жанрова особливість памфлета не тільки у своєрідній насиченості засобами викривання, але також і в тому, що, до якого б різновиду не належав памфлет, у центрі його завжди є публіцистичний образ. Своєрідність стилю і мови у памфлеті виявляється, передусім, в особливій напрузі мовних конструкцій, в такому співставленні слів і фраз, що кожна з них ніби стріляє [15, 85].

П.Д. Малий зазначав, що всі дослідники сходяться на думці про талант Я.Галана - публіциста, який найповніше розкрився саме в жанрі памфлета, де виявилась його вишукана майстерність [15, 87]. Сам Я.Галан зазначав про свою публіцистичну діяльність у власних критичних творах таке: «Мінімум власних міркувань, які можуть читача цікавити або ні, мінімум, потрібний для того, щоб змусити самого читача міркувати. Максимум спокійного тону, без лайки... Якнайменше стилістичних квіточок, вирощених на багатющій ниві енциклопедій (дивіться, мовляв, як я багато знаю), щоб серед них не загубити правду і сенс, скоротити до мінімуму пафос, бо жінка й читач лише тоді вірять слову "люблю", коли воно висловлене тихо й просто...» [5, 475].

Оцінки критиків-сучасників Я.Галана свідчать про те, що йому вдалося виконати поставлені перед собою завдання. Кожен памфлет Я.Галана, невеликий за розміром, але багатий за змістом, сповнений іронії та сарказму, блискучих за формою метафор, що дає науковцям підстави говорити про асоціативність мислення, метафоричність як важливі особливості стилю Я.Галана [15, 273]. У кожному памфлеті «нюрнберзького циклу» Я.Галан створював публіцистичні образи і робив це з великою майстерністю [15, 215]. Для характеристики своїх персонажів Я.Галан створював дотепні метафори, використовував співставлення різних понять, що давали досить комічний ефект, і т.ін. [15, 227]. Загальну метафоричну оцінку автор давав персонажам памфлетів вже в заголовках: «Надлюдина» про Ганса Франка, «Галерея людожерів», «Пігмеї», «Павуки в банці» і т.ін.

Любив і вмів Я.Галан також користуватися й народними афоризмами, майстерно пристосовуючи їх до контексту твору *(чудеса в гербрукському решеті)* [15, 276]; вживав жаргонізми *(шльондра, мокра робота, адвокатина)* й неологізми *(«нуни», геббельсята)* [15, 280]. Виділені вченими образні мовні засоби, характерні для памфлетів Я.Галана, можна доповнити ще й такими як, наприклад: персоніфікація *(поріддя фашистського стани),* перифраз *(повітряні пірати),* і оксюморон (*нацистські світила*), а також порівняння (*вусики шотландського тер'єра*). Тим не менше, ми погоджуємося із думкою критиків про те, що найяскравішою особливістю індивідуального стилю Я.Галана є широке, повсюдне використання епітетів (*патетична сльозинка, полум'яне обвинувачення*) та оригінальних, вражаючих своєю образністю метафор (*скупатись у воді ніцшеанської філософії, болото словоблудства*). Адекватна передача експресивних функцій мовних одиниць у перекладах памфлетів Я.Галана видається подвійно важливою. По-перше, експресія мовних засобів зберігає соціально значущу оцінку подій, визначаючи показники памфлета як жанру; по-друге, несе в собі ознаки авторського стилю.

Наведемо приклад, що складається всього з одного речення і водночас ілюструє надзвичайну насиченість памфлетів Я.Галана експресивними мовними засобами: *Сувора готика церкви Лоренца височить над архітектурою вузьких мальовничих вуличок, що, поплутані в дивовижний клубок, вириваються несподівано на північ і через сім, порослих мохом, кам'яних мостів біжать стрімко в гору повз ратушу і копію храму Паризької богоматері, щоб зустрітися біля брами старезного, як світ бургу* [4, 214]. Центральне місце серед експресивних засобів, вжитих у цьому реченні, посідає персоніфікація. *Вулички* постають перед нами у динаміці живої істоти. їх рух починається зі стану *поплутаних у дивовижний клубок*, вони *вириваються*, *біжать* в гору, щоб зустрітися біля брами старезного, як світ, бургу. Речення насичене прикметниками та прислівниками: *вузькі* (вулички), *кам'яні* (мости), *вириваються несподівано, біжать стрімко*; епітетами: *сувора готика, мальовничі вулички, дивовижний клубок, старезний бург*. Я.Галан використовує також відокремлення, порівняння та синтаксичну емфазу: *сім, порослих мохом, мостів; старезний, як світ, бург; сувора готика церкви*. Відокремлення у першому та другому прикладах створює експресивні паузи; у третьому прикладі експресія досягається за рахунок зміни синтаксичних функцій у словосполученні: *готика церкви* замість стилістично нейтрального *готична церква*. Крім того, у межах одного словосполучення поєднується більше одного експресивного засобу: синтаксична емфаза з епітетом, епітет з порівнянням та відокремленням. Отже, цей короткий пейзажний опис, нейтральний до провідної теми памфлета, переконливо ілюструє майстерне володіння Я.Галаном експресивним потенціалом української мови.

Проведемо детальний порівняльний аналіз перекладу цього речення: *El severo estilo gótico de la iglecis de San Lorenzo se realiza sobre la arquitectura de los estrechos y pintorescos callejones que, entrelazados en una red asombrosa, salen de repente al Norte y, por siete puentes de piedra cubiertos de moho, corren empinados hacia lo alto de la alcaldia y de la copia del templo de Nuestra Senora de Paris, para cruzarse cerca de la entrada del viejo burgo, tan antiguo como el mundo* [21, 31]. Відтворення експресивних мовних одиниць вдається перекладачу по-різному навіть у рамках одного речення. Динаміку персоніфікації в перекладі відображено вживанням адекватних лексичних відповідників українських дієслів: *бігти - correr, зустрічатися - cruzarse.* Лише дієслово *вириватися* замінено в перекладі дієсловом, що має нейтральне наповнення *salir - виходити*. Численні прикметники та прислівники відображені в перекладі вдалими відповідниками з адекватним застосуванням граматичних трансформацій: *вузький - estrecho, кам'яний - de piedra, несподівано - de repente, стрімко - empinado*. У перекладі словосполучення з епітетом *мальовничі вулички - pintorescos callejones* прикметник залишається в препозиції, чим досягається лексична та стилістична адекватність, адже типове вираження епітета в іспанській мові позначається саме препозицією прикметника відносно до іменника. Лексичне значення українського епітету

передається в перекладі адекватно, але його позиція в словосполученні є типовою позицією прикметника згідно з нормами іспанської мови. Але відповідник епітету *дивовижний* у перекладі опиняється у постпозиції відносно до іменника: *red asombrosa*. Зазначимо також, що іменник *клубок* замінюється іменником *red - мережа*, повною мірою модифікує образ динамічного клубка вулиць. Експресивність словосполучення *готика церкви* в перекладі нейтралізується шляхом граматичної трансформації синтаксичної емфази: *estilo gótico - готичний стиль.* Отже, у перекладі цитованого уривку деякі лексичні заміни та граматичні трансформації призводять до зниження експресивності пейзажного образу.

Не менш образним є мовлення Я.Галана й тоді, коли він висвітлює притаманну жанру соціально значущу оцінку подій: *Дрібна, миршава людина, що збудувала страхітливіш млин смерті, жорна якого протягом кількох років безжалісно мололи здоров 'я і життя мільйонів рабів, ... [4, 235]. - Ese hombre insignificante y ruin que edificaba el espantoso molino de la muerte, cuyas piedras molian sin compasion durante varios anos la saludy la vida de millones de esclavos, ... [21, 50].* Авторська оцінка в реченні має явне негативне наповнення, що стосується особи Ф. Заукеля та його злочинної діяльності. Оцінні характеристики виявляються в епітетах і розгорнутій подвійній метафорі. Метафори *страхітливий млин смерті, жорна якого протягом кількох років безжалісно мололи здоров'я і життя* поєднані в оригіналі з епітетами страхітливий та безжалісно, в перекладі відтворено адекватно граматично, лексично й стилістично: *espantoso molino de la muerte, cuyas piedras molian sin compasion durante varios anos la salud y la vida.* Переклад прислівника безжалісно здійснено за допомогою граматичної трансформації, тобто вживання іменника з прийменником замість прикметника: *sin compasión*, що адекватно та влучно передає його експресивність. Епітети *дрібна, миршава* в перекладі втрачають ознаку епітета через перебудову словосполучення, а саме перенесення епітетів у постпозицію відносно до іменника *hombre insignificante y ruin*. У цьому випадку перебудова в перекладі обумовлена нормами іспанської мови, що призводить до нейтралізації епітета на граматичному рівні.

Вживання метафор та епітетів характерне й для фрагментів, у яких звеличується народ-переможець, наприклад: *В найстрашнішу годину Європи цей меч підняли найдостойніші руки, руки великого радянського народу [с. 211]. - En la hora más terrible para Europa levantaron esa espada las manos mas nobles, las manos de gran pueblo sovietico [21, 14].* У реченні оригіналу висвітлюється авторська звеличувальна оцінка. У перекладі ж ми спостерігаємо відтворення епітета шляхом граматичних трансформацій, а саме постпозицією епітета в складі словосполучення відносно до іменника: *manos más nobles.* Експресивність епітету *великий* передано в перекладі повною мірою, зі збереженням лексичного значення та притаманної епітету граматичної позиції в словосполученні: *gran pueblo*. Перекладацькі трансформації в даному випадку використані для досягнення і лексичної, і стилістичної адекватності в тексті перекладу.

Як показують проаналізовані фрагменти, образне мовлення Я.Галана насичене експресивними мовними одиницями, серед яких найуживанішими є метафори та епітети. Передача в перекладі експресивних функцій метафор має величезне значення, адже вони є невід'ємною ознакою стилю Я.Галана та особливо яскраво характеризують жанр. Крім того, експресивність стилістичних фігур містить оцінну інформацію, чи то вона звинувачувального, чи то звеличувального характеру. Нейтралізація експресивності метафор в перекладі може відбуватись на декількох рівнях: на граматичному та лексичному. Нейтралізація на граматичному рівні відбувається за допомогою граматичних трансформацій, а на лексичному - лексичних замін. Прикладом застосування перекладачем лексичних замін і граматичних трансформацій може слугувати таке речення: *Все цивілізоване людство чекає того дня, коли на нюрнберзькому стадіоні, де ще кілька років тому багатоголове зборище фашистських дикунів клялося втопити світ у крові, купою гною повисне десятипудова туша Герінга та інших мерзотників [4, 215]. - Toda la Humanidad civilizada espera el dia cuando en el estadio de Nuremberg, donde hace unos anos una aglomeración multifacética de salvajes fascistas juraba anegar en sangre al mundo, estén colgados como una masa de pus el cadáver de diez puds de Goeringy los otros canallas [21, 33].* Метафора багатоголове зборище фашистських дикунів в перекладі зазнає граматичного перебудування, трансформації: *aglomeracion multifacética de salvajes fascistas.* У перекладному варіанті побудування метафори відбулось за нормами іспанської мови, тобто всі прикметники опинились у постпозиції відносно до іменників. Для перекладу маркованих слів інтерпретатор вживає нейтральні лексичні одиниці, що призводить до руйнування метафори як такої. Образне слово багатоголове в перекладі замінено на книжкове *multifacética - багатоликий*, яке не передає образності оригіналу та експресії епітета. Марковане розмовним стилем *зборище* в перекладі замінено нейтральним *aglomeración - натовп*, що не має відповідної стилістичної маркованості. У словосполученні *туша Герінга* вживання слова *туша* створює ефект порівняння людини із твариною. В перекладі вживається нейтральне слово *cadáver*, яке може відноситись і до людини, і до тварини. Лексична заміна в словосполученні нейтралізує його експресивність, що закладена автором оригіналу. Порівняння *купа гною* в перекладі виражено словосполученням *masa de pus*, де лексема *masa* має нейтральне значення *маса.* Адекватним еквівалентом в перекладі цього прикладу можна назвати слово *montón*, що всловнику іспанської мови має серед значень й негативне, зневажальне. Таким чином, експресивність порівняльного словосполучення нейтралізується шляхом застосування лексичних замін.

Нейтралізація експресивності в перекладі за допомогою граматичних трансформацій можна проілюструвати таким реченням: *Однак поріддя фашистського сатани не зникло ще з лиця землі [4, 213]. - Pero la calaha satdnica del fascismo aun no ha desaparecido de la Tierra [21, 16]*. Метафора *поріддя фашистського сатани* трансформується в перекладі на граматичному рівні. Лексема *сатана* набуває в перекладі форму прикметника і стає означенням слова *calana - поріддя*, а його місце в словосполученні заміщує лексема *fascismo*, що є результатом транспозиції. Ця подвійна транспозиція та переорієнтація означення послабляють негативно-оцінну експресію метафори: в оригіналі фашизм ототожнюється із сатаною, у той час як у перекладі характеризується як сатанинське його поріддя.

Яскравим прикладом застосування перекладачем засобів нейтралізації експресивності є переклад синонімічного ряду слів. А саме для перекладу виділених слів у метафорах *вода багатослів 'я, «припадок» велемовності* та *болото словоблудства* перекладач використовує слово *vanilocuencia*, яке можна вважати еквівалентом *велемовності,* але яке не передає образності слів *багатослів 'я* і, ще більшою мірою, *словоблудство.*

У той же час, у перекладах памфлетів чимало прикладів вдалих перекладацьких рішень. Наступний приклад показує майстерність перекладача в справі передачі експресивності епітета за допомогою його перестановки в словосполученні, вдалого вибору лексичного відповідника в мові перекладу, а також застосування експресивного словотворення:*... гер рейхсміністр проводить саме прес-конференцію і еластичною мовою породистого дипломата ще раз запевняє слухачів у винятковому миролюбстві нацистського уряду [4, 241]. - ... el senor ministro del reich está dando una conferencia de prensa, y con voz elastica de diplomatico linajudo manifiesta una vez mas a los oyentes el extraordinaho espiritu de paz del gobierno nazi [21, 80]*. Епітет *породистий*, що характеризує іменник *дипломат*, в перекладі опиняється в постпозиції відносно до іменника, чим нейтралізується статус епітета на граматичному рівні. Але семантика прикметника *linajudo* компенсує цю втрату завдяки застосуванню експресивного словотвору: іспанський суфікс - *udo* має узагальнене значення зневажання [3, 280]. Крім того, принизливе значення прикметника *linajudo* зафіксоване в іспансько-російських словниках.

Проаналізовані уривки перекладу вказують на те, що, враховуючи розбіжності між системами іспанської та української мов, адекватний переклад, а також збереження експресивності тексту є цілком можливими. У перекладі наступного прикладу збереження позиції епітета в складі словосполучення, часткове збереження знаків пунктуації та вдалий вибір лексичного відповідника епітету в мові перекладу дає підстави говорити про вміння перекладача передати експресію мовних засобів. *Пливуть наче завчена декламація, фрази, гладенькі, підстрижені, підчищені до блиску; ... [4, 241]. - Salen como una declamación bien aprendida las frases lisas, recortadas, pulidas hasta echar brillo; ... [21, 80*]. Стилістичне значення епітета *підчищений до блиску* яскраво висвітлюється в перекладі за допомогою додавання дієслова *echar*, що динамізує образ.

Слід також зазначити, що в перекладі памфлетів подекуди вилучаються частини речення, кілька речень, і навіть абзаци, що містять експресивні засоби мовлення. Наприклад: *...залізна логіка, послідовність і політична цілеспрямованість, що б 'є ворога, як то кажуть росіяни, «не в бровь, а в глаз» [4, 266] - ... una lógica impecable, coherencia y claridad politica del objetivo [21, 35]; В той понурий вечір ми в далекій, заметеній снігом Казані почули голос Сталіна. Його слова, сповнені палкої віри в перемогу, розвіяли нашу скорботу, запалили в наших серцях вогонь, що не згасав у дні найтяжчих випробувань* [4, 211] - цілком вилучено в перекладі [21, 14]. Таким чином, у перекладі неминуче відбувається зниження експресивності, адже вилучені частини мають не інформативний, а оцінний характер.

Проаналізований матеріал показує, що граматичні трансформації та лексичні заміни нейтралізують експресивність метафор, епітетів, маркованих слів, а також експресивної синонімії слів і призводять до зниження образності памфлетів. У перекладі відмічається часткова зміна функціонально-стилістичного наповнення тексту, зниження експресивності мовних засобів, що характеризують жанр оригіналу, а також індивідуальний стиль автора. Мовне вираження функції впливу нейтралізується перекладачем шляхом стилістичних трансформацій на рівні речення шляхом вилучення його частин або кількох речень. На рівні словосполучення зниження експресивності відбувається шляхом заміни стилістично забарвлених мовних засобів нейтральними або їх вилученням. Цільові характеристики тексту оригіналу, таким чином, видозмінюються в тексті перекладу. Домінантність цілеустановки впливу та вторинність функції інформування в оригіналі міняються місцями в перекладі, де функція інформування превалює над функцією впливу.

Спираючись на представлену в науковій літературі можливість нових підходів до перекладацьких трансформацій, втрата стилістичного компоненту дозволяє говорити не про перекладацьку трансформацію, а радше про деформацію, що нерідко є свідомим, раціональним процесом перетворення вихідного тексту в перекладі, який базується на уявленні перекладача про кінцеву мету своєї роботи [12, 29]. Зниження образності пафосу звинувачення або звеличування в перекладі памфлетів є, можливо, свідомою стратегією перекладача. Історичним підґрунтям для неї може бути той факт, що Іспанія не

брала участі у Другій світовій війні, а з Німеччиною її зв'язували, хоч і слабкі, але відносно дружні стосунки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борисова О.В. Трансформація при перекладі текстів публіцистичного стилю з української мови англійською // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. Вип. 34-36 -Київ: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет", 2003. -С.86-89.
2. Брандес М.П. Предпереводческий анализ текста/ М.П.Брандес, В.И.Проворотов. - М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2003.-224 с.
3. Виноградов В.С. Грамматика испанского языка. Практический курс/ Виноградов В.С. -М.: Высшая школа, 1990. - 432 с.
4. Галан Я. Твори: у 4 т. -Т.2: Памфлета і фейлетони. - К.: Наукова думка, 1977. - 703 с.
5. Галан Я. Твори: у 4 т. -. Т.3: Проза, публіцистика, літературна і театральна критика. - К.: Наукова думка, 1978. - 623 с.
6. Гнатюк А.Д. Засоби створення текстової імплікації та їх відтворення при перекладі (на матеріалі французької преси)/ А.Д. Гнатюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. -2003.-С.80-82.
7. Гнатюк А.Д. Стилістична функція фігур кількості у мовах французьких газет та особливості їх перекладу українською мовою (На матеріалі гіперболи і літоти)/ А.Д. Гнатюк // Теорія і практика перекладу : Укр. наук, зб- 1994-Вип.20.- СІ 10-114.
8. Гнатюк А.Д. Трансформації фразеологічних сполук у мові сучасної французької преси та їх переклад/ А.Д. Гнатюк // Теория и практика перевода : Республ. межвед. научн. сб. - 1986. - Вып. 13. - С. 120-125.
9. Дідик С.С. Мова памфлетів Я.Галана: Дис.канд. філол. наук./ Дідик С.С., / МВССЩ УРСР. Львівський ордена Леніна державний університет імені Івана Франка, Львів, 1964. - 250 с.
10. Дудник М.М. Стилістичні фігури як засоби вираження конотативної інформації та їхнє відтворення при перекладі (на матеріалі текстів публіцистичного стилю) / М.М. Дудник // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. - 2001. - №32. - С.65-68.
11. Ємець О.В. Стилістична конвергенція у художніх, публіцистичних і рекламних текстах як перекладознавча проблема/ О.В. Ємець // Мова і культура. -Т.3.1. -2002. - Вип. 5.-С. 136-139.
12. Карабан В.І. Природа перекладацьких деформацій/ В.І.Карабан, М.Ребенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. - 2007. - №41. - С.27-31.
13. Клименко А.Ю. Проблема перевода лексики сниженного стилистического тона в современных англоязычных газетных текстах (на материале газеты «Kyiv Post», журналов «Newsweek» и «The Economist»/ А.Ю. Клименко //Мова і культура. - Т.3.1.-2002.-Вип. 5. - С.208-213.
14. Малий П.Д. Ярослав Галан – памфлетист/ Малий П.Д. - К.: Радянський письменник, 1969. -292 с.
15. Мацько Л.І. Стилістика української мови/ Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М.. - К.: Вища школа, 2005. - 462 с.
16. Мельничук Ю. Я.Галан - літературно-критичний нарис/ Мельничук Ю. - К.: Радянський письменник, 1951. - 103 с.
17. Стилистический энциклопедический словарь русского языка/ [под ред. Кожиной М.Н.] -М.: Флинта, Наука, 2003. - 696 с.
18. Нелюбин Л.Л. Толковый переводоведческий словарь/ Нелюбин Л.Л. - М.:Флинта, Наука, 2003.-318 с.
19. Diccionario de la lengua espanola. II tomo - Madrid, Real Academia Espafiola, 2001.-2368 p.
20. Galan.Y. Reportajes de Nurnberg/ Galan.Y. - K.: Dnipro, 1976. - 159 c.